

## Alternativní přístupy k bezpečnosti a stabilitě: obrana budující důvěru

*Projekt obranných alternativ Institutu Commonwealth v Cambridge v americkém státě Massachusetts, kterou vede Carl Conetta a Charles Knight, a studijní skupina alternativní bezpečnostní politiky v Bonnu, kterou vede Dr. Lutz Unterseher, byly částečně představeny ve Vojenských rozhledech č. 2/97 v redakčním článku „Budování důvěry“. Posledních osm let společné práce těchto dvou vědeckých pracovišť zabývajících se otázkami bezpečnosti v nových podmínkách podstatně změněné bezpečnostní situace v Evropě a ve světě, si určitě zaslouží více pozornosti. Zejména jejich hledání nových netradičních a alternativních způsobů zajišťování bezpečnosti a obrany států a regionů, jež by byly politicky důvěryhodné a přijatelné pro komunitu uvnitř státu i ve vztahu k sousedům a v mezinárodním měřítku, přijatelné z důvodů spolehlivosti zajišťování bezpečnosti a rovněž z důvodů ekonomických, finančních a efektivnosti vynakládaných zdrojů.*

\* \* \*

Při prezentaci významu a výsledků práce uvedených skupin (působících jako nezávislé, dobrovolné, nevládní, neziskové bezpečnostní instituce) nutno říci, že je spojují především dva základní pojmy: **obrana budující důvěru** (*Confidence-building Defense*), jež je novým chápáním obrany v současných podmínkách zejména menších států (hlavně evropských), a pojem **obránných alternativ**, jež jsou zdůvodněnými nabídkami neboli alternativami ke stávajícím nebo jiným předkládaným způsobům obrany.

Pokud jde o nové pojmy, jež při netradičních přístupech v bezpečnostní problematice zákonitě vznikají a nemohou být hned od počátku v mezinárodním měřítku pro jazykovou různost a z dalších důvodů přesně vystihovány nebo pojmenovány, bude důležité o nich příště diskutovat. Tato diskuze pak může přispět ke správnému pochopení zásadních myšlenek a principů těchto nových přístupů k bezpečnosti a obraně a tedy i k jejich další správné interpretaci. Abychom je neprezentovali jen jako moderní, ale především funkční pojmy při vysvětlování obsahu nových přístupů a abychom rozeznali kdy jde o synonyma, nepřesnou jazykovou interpretaci, anebo kdy jde o poněkud odlišné pohledy a názory, budeme jim příště věnovat pozornost.

Uvedené dvě úzce spolupracující instituce - skupiny řešitelů otázek obrany (známé pod zkratkami PDA a SAS), které se pravidelně scházejí, kooperují a vzájemně si vyměňují informace, organizují mezinárodní konference a jiné akce, svým způsobem představují *hnutí* nebo-li jednu skupinu se shodnými cíli. Tato skupina má ucelenou představu obsaženou v pojmu „obrana budující důvěru“ (totéž „obrana založená na budování důvěry“), tj. alternativní obranu vůči dosavadním uvažovaným způsobům a možnostem obrany, která eliminuje na minimum vojenské činitele v různých aspektech (dosahy zbraní,

redukce nebo úplné vyloučení některých vojenských prvků, defenzivní charakter obrany, neprovokativnost, defenzivní nadřazenost vůči sousedům, apod.).

Vedle představení skupiny bezpečnostních alternativ a její základní představy možné perspektivy obrany je důležitá i **realizační rovina**. Některé, především menší evropské státy, postupně začínají přebírat prvky *obrány budující důvěru* do svých obranných projektů právě vzhledem k přijatelným politickým, ekonomickým, finančním a vojenským aspektům. Dobrovolné přijímání této linie defenzivní, efektivní a důvěryhodné obrany menšími státy neznámá úplný ústup od strategických aspektů zajištění obrany, protože její přijetí více státy sousedícími nebo ve větším regionu i přes vzdání se ofenzivnosti zároveň přináší vzájemnou vyšší a pro tyto státy výhodnější kvalitu širšího obranného deštníku, ovzduší důvěry a vzájemné spolupráce. Menší a střední země si uvědomují, že se samy neubrání, ale zároveň ukazují, že nikoho neohrožují a vytvářejí pásma nebo regiony důvěry s vlastním zajištěním bezpečnosti a obrany. Pak i větší státy a mocnosti budou postupně nuceny přehodnocovat své strategické ambice, zájmy a potřeby, reagovat na realitu nabízené i postupně nastolované důvěry ze strany malých států, které pro ně nevytváří bezpečnostní rizika, ale naopak eliminují je na minimum na svých územích.

V návaznosti na představení základních principů *obrány budující důvěru* ve VR 2/97 chceme čtenářům a autorům zabývajícím se vojenskou a bezpečnostní problematikou dnes nabídnout jeden z posledních alternativních projektů, který byl vypracován týmy PDA a SAS. Nejde jen o odbornou kritiku daytonské dohody, ale je zde předložena konkrétní představa - alternativa vůči vojenským opatřením a restrukturalizaci ozbrojených sil v následnických státech bývalé Jugoslávie, jak byly navrženy touto dohodou.

### Defenzivní restrukturalizace v následnických státech bývalé Jugoslávie

Kontrola zbrojení a opatření k budování důvěry daytonské dohody spolu s programy plánované vojenské pomoci dává jedinečnou příležitost uskutečnit některé významné defenzivní restrukturalizace ozbrojených sil v oblasti, které smlouva pokrývá. Podle této dohody, uzavřené v r. 1995, je Bosna uznána ve stávajících hranicích, její součástí jsou dvě na sobě závislé formace Bosensko-chorvatské federace a Republiky bosenských Srbů. Na plnění dohody měl dohlížet kontingent 60 000 vojáků z nečlenských i členských států NATO.

Největším výsledkem stability by měla být **podmínka mnohostranné defenzivní nadřazenosti**, kde *defenzivní schopnosti každého účastníka by jasně převyšovaly ofenzivní možnosti a schopnosti jeho sousedů*. Takováto podmínka, pokud je dosažitelná, by měla více přispět ke stabilizaci krize a zlepšení v politických vztazích namísto toho, aby byla odstraněním založeným zásadně na hrozbě odplaty, tj. msty. Přirozené, že mnohostranný charakter konfrontace a rozdílnosti v potenciálech mezi účastníky komplikují jakékoliv kalkulace odstranění, jež jsou založeny na odmítnutí nebo mstě.

V tomto světle je reálným cílem vytvoření **regionálních obranných postů**, které jsou dostatečně robustní a odpovídající tomu, aby (i) odolnost zvýšila náklady na agresi v podmínkách času i úsilí, (ii) zahrnovala některá přesná strukturální omezení možností a schopností pro tzv. přeshraniční útok. Pro nejbližší a středně dlouhé období bude regionální stabilita pravděpodobně záviset na vůli Evropského společenství zavázat autoritou proti jakékoliv budoucí agresi. Nicméně zlepšením především rovnováhy mezi ofenzivními a

defenzivními možnostmi a schopnostmi, může program defenzivní restrukturalizace přispět ke snížení regionálních asymetrií. Toto by střídavě mohlo podstatně snížit jakoukoliv budoucí potřebu vnější intervence.

### *1. Všeobecné rysy defenzivní restrukturalizace.*

Existující modely „defenzivní obrany“ (*defensive defense*), jak se odrazilo například v rakouském vojenském plánování v průběhu 80. let, mohou zabezpečit některé zásady pro defenzivní restrukturalizaci ozbrojených sil v zemích zahrnutých ve smlouvě.

Tyto modely všeobecně dělí státy na dva kooperující prvky. První, relativně statická kontrola oblasti a (nebo) podpůrná síť koextenzivní (rozšiřující se v čase nebo prostoru) s územím státu; druhý, menší, ale vysoce mobilní protiútočný prvek. Tyto dva prvky jsou vzájemně na sobě závislé a synergické. Systém se spoléhá na dobře uváženou přípravu obranných zón a na další výhody „domácího hřiště“ k dosažení vysoké úrovně bojové účinnosti. Relativní závislost na protiútočných jednotkách v síti pokrývajících danou oblast zároveň omezuje jejich ofenzivní potenciál mimo území státu.

Je přirozené, že rozdílné demografické, geografické a politické podmínky balkánských států nedovolují aplikovat nebo přijmout existující modely teritoriální obrany. Mezi faktory, které musíme brát v úvahu, jsou horský a lesní terén Bosny a Hercegoviny (BaH). I když horské oblasti nejsou tak drsné, aby zabránily infiltraci, významně omezují možnosti pro mechanizované operace většího rozsahu. A navíc, síť pozemních komunikací Bosny a Hercegoviny je poměrně řídká: například ve srovnání s Rakouskem má BaH jen jednu třetinu kilometrů silnic a železnic na čtverečný kilometr území. Strategický zeměpis území říká, že bezpečnost závisí na (i) kontrole pozemních komunikačních uzlů a (ii) na schopnosti rychle zjistit, izolovat a zamezit infiltraci přes horský a lesní terén.

### *2. Směrnice uplatnění pro země, které pokrývá daytonská dohoda*

#### ■ **Všeobecné schéma**

Stabilně orientované vojenské posty pro oblast by měly posílit selektivní kontrolu území a obranu založenou na pěchotně-dělostřeleckých formacích doplňovaných malým množstvím protiútočných prvků. Plánovači by měli identifikovat „obránné zóny“ - ty životně důležité oblasti, které jsou zranitelné vůči útoku - kde by měly být soustředěny pěchotně-dělostřelecké sestavy. Malé množství vysoce pohotových a nezávislých jednotek by mělo být tvořeno na úrovni státu pro použití jako (i) „první linie“ obrany na ohrožené hranici; (ii) prvek „rychlé reakce“ k omezení a vyloučení infiltrací přes vzdálenější oblasti nebo (iii) jako posílení sil místních obranných zón.

#### ■ **Pěchota**

Pravidelná pěchota vybavená nákladními automobily v obranných zónách by se měla soustředit na kontrolu bezpečnosti (i) klíčových uzlů pozemního komunikačního systému, (ii) přístupů ke střediskům populace, průmyslu a vlády a (iii) mít vysoký pozemní přehled o těchto střediscích nebo komunikačních uzlech.

Prvky pěchoty by měly usilovat o plné využití možnosti připravit pravděpodobné oblasti vtažení do konfliktu. Jejich výcvik by se měl soustředit na rychlé rozmístění překážek a polních opevnění a zřízení zámkových (do sebe zapadajících) polí pozorování a palby. Pěchotní jednotky by měly být široce zabezpečeny zbraněmi protipancéřové a palební podpory: PTRS, bezzákluzovými kanony a minomety.

Při nedostatku obrněné přepravy by tyto pěší jednotky měly mít relativně nízkou úroveň operační ofenzivní schopnosti proti sousedícím dělostřelecko-pěchotním oblastem. Navíc bez podpory většího množství tanků by tyto jednotky měly pouze omezenou schopnost přímo napadnout dobře připravené a silně podporované polní pozice [1].

Rovněž je potřeba existence několika elitních, horských pěších jednotek, které jsou budovány na úrovni pozemního vojska. To by mohlo být klíčem k úspěchu při omezení a vyloučení útočících stran nebo infiltrujících jednotek, které by se mohly pokusit o obklíčení obranné zóny nebo dostat se na území státu drsným nebo silně zalesněným terénem.

#### ■ *Lehká obrněná pěchota*

Optimální sestavu pro protiútočné prvky by měla být lehká obrněná pěchota jako kombinace menších jednotek obrněné a mechanizované pěchoty. Tato kombinace dovoluje maximální pružnost, což je nezbytné při relativně malém množství těchto jednotek. Pravidelné pěší jednotky by měly tyto jednotky počtem převýšit v poměru větším než 5 : 1.

#### ■ *Obrněný a protipancéřový poměr*

Celkový poměr mezi obrněnými místy a protitankovými zbraněmi by měl být jasně ve prospěch druhého ze zmíněných. Pěchota by měla být bohatě vybavena přenosnými protitankovými zbraněmi obsluhovanými osádkami. Pro zajištění rychlé a adekvátní reakce na náhlé soustředěné útoky by měly pěchotní jednotky být schopny povolat místní zálohy s mobilní protipancéřovou palební silou.

Toto by mohlo být zabezpečeno jednotkami složenými z lehkých obrněných kolových vozidel s montovanými protipancéřovými zbraněmi. Tato vozidla by měla mít hmotnost do šesti tun - je to práh daytonské dohody pro obrněná bojová vozidla. Při dané hmotnosti by vozidla měla být rychlá a agilní a mohla by představovat dostatečnou organickou ochranu, aby mohla operovat v obranném režimu účinně. Ale jejich schopnost proti dobře připraveným obranným pozicím by měla být omezena [2].

Vedle PTRS a bezzákluzových kanonů velké ráže, obou typů zbraní instalovaných na vozidlech i přenosných, by měly obranné šiky zahrnovat silné ženijní zabezpečení a složku pro zabezpečení zamezení pohybu, jež jsou schopny rychle vytvářet překážky a pokládat samodeaktivující a dálkově řízené protitankové miny.

#### ■ *Protipancéřové miny*

Protipancéřové miny by měly být kladeny ručně nebo pomocí vozidel, ne dělostřelectvem nebo vrtulníky. Strategická geografie oblasti a charakter regionálních ozbrojených sil ukazuje, že není nezbytné, aby při defenzivních operacích bylo k ukládání min použito dělostřelectvo nebo vrtulníky. Navíc uchýlení se k takovýmto technikám vysoce komplikuje kontrolu a zneškodňování minových polí. Z důvodů kontroly, účinnosti a rozdílného zacházení rovněž vyplývá požadavek, aby všechna minová pole byla kryta přímou palbou, což je možné uskutečnit jen ve spojení s pozemními silami nacházejícími se nejbližší.

#### ■ *Protipěchotní miny*

Pokoušení použít protipěchotní miny jako levný prostředek pro znepřístupnění území by mělo být odmítnuto. Takováto omezení se uplatňují pro vzdálená území, která jsou těžko kontrolovatelná a jsou to místa možné infiltrace. Nejlepší řešení při pokračující infiltraci v takovýchto oblastech je rychlé umístění pozemních senzorů (snad pomocí letounů) společně s intenzivním hlídkováním pěchotními jednotkami.

**DEFENZIVNĚ ORIENTOVANĚ OZBROJENÉ SÍLY PRO FEDERACI BOSNA A HERCEGOVINA:**  
*Počty jednotek, vybavení a personálu*

|                                                 | Tanky     | Bojová vozidla pěchoty | Malé obrn. pz. voz. (a) | Mínomety (120 mm) | Dělostřelectvo | Systémy PVO  | Přenosné RS země-vzduch | Přenosné PTRS | Personál na plný úvazek | Záložní personál |
|-------------------------------------------------|-----------|------------------------|-------------------------|-------------------|----------------|--------------|-------------------------|---------------|-------------------------|------------------|
| 8 velitelské roty                               |           |                        |                         |                   |                |              |                         |               | 1600                    |                  |
| 2 prapory lehké obrněné pěchoty                 | 54        | 54                     |                         | 20                |                |              | 12                      | 20            | 1040                    |                  |
| 20 pěší prapory                                 |           |                        |                         | 200               |                |              | 180                     | 720           | 6000                    | 6000             |
| 6 mobilní protiobrněné prapory                  |           |                        | 324                     |                   |                |              |                         |               | 2000                    |                  |
| 4 horské pěší roty                              |           |                        |                         |                   |                |              | 12                      |               | 500                     |                  |
| 2 roty proti odstřelovačům                      |           |                        |                         |                   |                |              |                         |               | 180                     |                  |
| 8 bojové ženijní roty                           |           | 32                     |                         |                   |                |              |                         |               | 1600                    |                  |
| 6 dělostřel. prapory (18 hlavních)              |           |                        |                         |                   | 108            |              | 36                      | 36            | 2400                    |                  |
| 2 dělostřel. prapory (24 hlavních)              |           |                        |                         |                   | 48             |              | 12                      | 12            | 1000                    |                  |
| 4 baterie PVO                                   |           |                        |                         |                   |                | 32 (b)       |                         |               | 480                     |                  |
| 8 prapory logistické podpory                    |           |                        |                         |                   |                |              |                         |               | 1800                    | 3000             |
| 8 brigádní uskupení jednotek bojové podpory (c) |           |                        |                         |                   |                |              |                         |               | 2400                    |                  |
| 4 vrtulníkové letky                             |           |                        |                         |                   |                |              |                         |               | 800                     |                  |
| Organizace PVO státu                            |           |                        |                         |                   |                | 24-36 (d)    | 40                      |               | 1200                    |                  |
| <b>Celkem</b>                                   | <b>54</b> | <b>86</b>              | <b>324</b>              | <b>220</b>        | <b>156</b>     | <b>56-68</b> | <b>292</b>              | <b>788</b>    | <b>23 000</b>           | <b>9000</b>      |
| <b>... včetně náhrady</b>                       | <b>65</b> | <b>95</b>              | <b>360</b>              | <b>240</b>        | <b>180</b>     | <b>70-80</b> | <b>320</b>              | <b>900</b>    |                         |                  |
| Nerozmístitelný personál                        |           |                        |                         |                   |                |              |                         |               | 7000                    |                  |
| Náhradní zálohy                                 |           |                        |                         |                   |                |              |                         |               |                         | 11 000           |
| <b>Personál celkem</b>                          |           |                        |                         |                   |                |              |                         |               | <b>30 000</b>           | <b>20 000</b>    |

**Poznámky:** (a) Malá obrněná průzkumná vozidla s hmotností pod 6 tun; mohou mít montovány PTRS, bezzákluzové kanony nebo těžké kulomety; (b) Systémy krátkého dosahu, řízené střely a kanony; (c) Zahnuté komunikace, průzkum a jednotky vojenské policie; (d) Systémy řízených střel pro střední a vysoké výšky.

## ■ *Dělostřelectvo*

Dělostřelectvo může hrát životní roli u schémat teritoriální obrany, kde převažuje malý poměr sil na prostor. Nicméně závislost na dělostřelectvu v souvislosti s nedávným balkánským konfliktem před nás klade unikátní dilema. Protože válčící strany použily dělostřelectvo ne pouze v roli bojové podpory, ale také jako strategickou zbraň teroru, široké snížení počtů dělostřelectva je kritickým rysem stabilizačního úsilí. Některá opatření mohou řešit následující dvě dilema dělostřelectva.

*První dilema:* stav dělostřelectva by měl být ostře snížen, přičemž jeho účinná přesnost je nahrazena zlepšením prostřednictvím pečlivé zpravodajské přípravy defenzivních zón. Vybudování defenzivních pozic a operačních míst alternativního dělostřelectva (k podpoře těchto pozic) by mělo dovolit především registraci děl a položení bezpečných komunikačních linek na území. V tomto směru mohou plánovači garantovat, že optimální použití dělostřelectva s omezenými zdroji by mělo být defenzivní.

*Druhé dilema:* jednotky v linii a manévrující jednotky by se mohly více než je běžné spolehnout na palební podporu minometů a zbraní pro přímou palbu (bezzákluzové kanony). Všeobecně by se poměr minometů k dělostřelectvu měl změnit ve prospěch toho, jak tomu bylo dříve. Kratší dosah minometů ve srovnání s houfnicemi činí minomety méně použitelné jako „strategické“ teroristické zbraně. Minomety by navíc měly být použity při úsilí proniknout do připravených obranných zón protivníka, které by se staly zranitelné vůči přesnější a delší palbě proti bateriím zónálního dělostřelectva.

## ■ *Podpůrné systémy*

Klíčem k omezení ofenzivního potenciálu ozbrojených sil regionu je vytvoření relativně statických systémů logistiky a zdravotnictví založených na místních skladech a nemocnicích. Navíc stabilizační opatření částečně vojenských záloh a civilního personálu by mohlo vyplnit mnohé personální skuliny v těchto systémech.

## ■ *Systémy protivzdušné obrany a bojové letouny*

Systémy protivzdušné obrany a bojové letouny představují pro defenzivní restrukturalizaci speciální problémy. Nejmenší stabilizační kombinací (tj. takovou, která by mohla nejvíce přispět *přeshraniční* útočné schopnosti) jsou samohybné systémy PVO kryté pancířem a stíhací letouny vysoké účinnosti spolu se schopností pozemního útoku. Kombinace optimalizovaná pro obranu by měla v kontrastu s tím zdůrazňovat relativně statické systémy na pozemní bázi (operující z alternativních, připravených pozic) a letouny vzdušné převahy [3].

Přeshraniční ofenzivní schopnost pozemních jednotek může být navíc kontrolována separováním protivzdušné obrany pro vysoké a střední výšky od pozemních sil a jejich převedením do organizace PVO státu, jako její součástí.

Skutečnost, že bojová vzdušná síla může hrát pozitivní roli při budování obrany orientované na stabilitu neznámá, že stabilita *požaduje* zavedení nebo odstranění prostředků s pevnými křídly v případech, že jich existuje jen několik nebo kdy je příležitost je úplně odstranit. Případ dvou malých vzdušných sil v Bosně a Hercegovině, z nichž každé působí asi přes 25 000 čtverečných kilometrů, není ani cenově efektivní ani stabilizující. Úplný nedostatek defenzivní hloubky a malé množství navrhovaných sil by zdánlivě vyžadovalo uskutečnit preventivní útoky (*preemptive attack* - zamýšlený útok ke znemožnění útoku protivníka) v případě konfrontace.

*Nákladově efektivnějším a stabilizujícím přístupem pro tyto státní entity by mělo být upuštění od letounů s pevnými křídly a zvýšení nákladů těchto státních entit na PVO na pozemní bázi. Pokud plánovači půjdou dál v zachování nebo budování vzdušných sil v Bosně a Hercegovině, tyto vzdušné síly by se měly skládat ze stíhaček vzdušné nadvlády, a ne letounů zaměřených na pozemní útok.*

#### ■ *Vrtulníky*

Nízké počty výzvědných (hlídkovacích) obrněných vrtulníků (12 pro státní entitu v Bosně a Hercegovině) by měly přispět ke stabilitě zabezpečení včasného varování proti nenadálému napadení, usnadněním rozmístění sil a pomoci při ochraně konvojů a zabránění vpádu jiných stran.

Podobně omezené množství dopravních vrtulníků by mohlo hrát užitečnou roli při evakuaci obětí, při rychlém znovuzásobení jednotek ve vzdálených oblastech a přesunu malého množství jednotek „okamžitého posílení“.

*Všeobecně řečeno, potřebné vzdálenosti činí z budování aeromobilních jednotek zřetelné plýtvání omezených zdrojů. Investice do útočných vrtulníků je jasným plýtváním a pravděpodobně je destabilizující.*

Útočné vrtulníky jsou pozoruhodně nákladné na nákup, údržbu a provoz. Jsou odůvodněně účinné jen v situaci, kdy obránce čelí silnému problému alokace sil; tj. kdy kombinace nízkého poměru sil na prostor a velkého území státu činí příliš složitým pro obránce, aby vstoupil do konfliktu s útočníkem pozemními jednotkami. Ačkoliv pro agresora tyto prostředky používané jako létající dělostřelectvo by měly představovat účinné prostředky náhlého soustředění drtivé palebné síly proti připraveným pozicím pěchoty a proti dělostřeleckým pozicím a pozicím PVO.

Jinými slovy, měly by pomoci kompenzovat agresory, kteří mají nevýhodu a nemohou rychle přisunout dělostřelectvo proti připraveným pozicím a dělostřeleckým sítím. Nakonec i příklad války v Perském zálivu ukazuje, že útočné vrtulníky mohou představovat zčásti nepozorovatelné a účinné prostředky pro vedení útoků způsobem zasáhnout a zmizet. Proto, z důvodu stability v oblasti i efektivity nákladů, by mělo být vyvinuto úsilí k vyloučení útočných vrtulníků z inventáře ozbrojených sil v regionu.

#### ■ *Personál*

Zatímco spolehnout se na dobře vyzbrojené místní milice za jiných okolností nabízí prostředky k dosažení rychlé a nenákladné kontroly území, současné problémy velení a řízení tuto možnost vylučují. Jednoduše řečeno: v souvislosti s přísnou etnickou polarizací a slabými státními strukturami, milice by se mohla pravděpodobně ukázat jako příliš nespolehlivá a slabě disciplinovaná. Toto argumentuje pro spolehnout se na stálé síly na plný úvazek - buď tvořené profesionálními vojáky, nebo skládající se z branců - snad doplněné menší záložní složkou.

#### ■ *Záložní personál*

Záložní personál na částečný služební úvazek (*part-time reservists*), který má být mobilizován v době krizí, by měl být použitý přednostně v obranných „jednotkách kontrolujících území“, jako náhlá špička (bodec) ofenzivní schopnosti. Záložní personál by měl být tvořen především bývalými vojáky na plný úvazek s ukončenou služební povinností a ostatními zálohami. Navíc by záložní jednotky měly být plně integrovány ve stálých silách a neměly by vytvářet souběžné místní armády. Velitelské a další klíčové

funkce v záložních jednotkách by měly připadnout příslušníkům stálé služby. Výzbroj jakýchkoliv záložních jednotek by měla být uložena ve skladech.

### *3. Uplatnění modelu vůči jiným stranám (nebo okolním státům): varovná poznámka*

Model, který byl prezentován skupinou autorů analytických týmů (vedených p. C. Conetta, Ch. Knight, L. Unterseher), se vztahuje speciálně ke strategickým okolnostem Federace BaH. Aplikace na ostatní strany daytonské dohody nejsou jen jednoduchou otázkou pouhého násobení nebo dělení struktur navržených pro federaci. Aplikace pro každý stát je unikátní. Odlišné okolnosti vyžadují odlišný poměr mezi jednotkami úrovně pozemního vojska a brigádami kontroly území. Navíc složení společného uskupení na úrovni pozemního vojska a brigád kontroly území by vyžadovalo určité přizpůsobení a sladění.

Mezi faktory ovlivňujícími uplatnění směrnic a doporučení prezentovaných v části 2 patří terén a skladba území (topologie), délka konfrontačních hranic, hloubka defenzivní obrany, velikost sil a hustota, pravděpodobné strategické uskupení pro případ války.

Na větším území s jednodušší topografií než je federace by například jednotky kontroly území mohly utvářet optimální formace ve velikosti přibližně divizí (ale menší v počtech) s jejich vlastním organickým protiútočným prvkem. V takovýchto případech by uskupení na úrovni pozemního vojska mohlo být relativně menší. Při odvolání se na ozbrojené síly Chorvatska a Federativní republiky Jugoslávie, které jsou podstatně větší než ostatní strany dohody, by byla regionální stabilita nejlépe zajištěna udržováním velikosti jakýchkoliv protiútočných prvků úrovně pozemního vojska – „menší než proporcionální“ velikost.

Ačkoliv navrhovaný model pro Federaci BaH soustřeďuje nejvíce z její protiútočné (přepadové, šokové) síly na úrovni pozemního vojska, tato navrhovaná volba odráží (i) malou absolutní kvantitu takovéto síly (založenou na jednotkách lehké obrněné pěchoty), kterou má federace k dispozici, (ii) okamžitost potenciálního ohrožení, kterému federace čelí, (iii) její citelný nedostatek strategické hloubky a ochrany křidel.

V případě zbytku Jugoslávie, která se octla v daytonské dohodě s více zbraněmi než tvoří kombinace všech ostatních stran dohody, bylo by možné vytvořit konfiguraci uskupení na úrovni pozemního vojska podél slabých obranných linií. Toto uskupení by mohlo obsahovat limitovaný bojový prvek sdružení těch pěchotních a bojových technických prvků, jejichž úkolem by bylo zesílení (ve smyslu kontramobility) kterýchkoliv formací kontroly území, na které by mohlo být útočeno. V tomto náhradním (alternativním) uplatnění by měla celá nebo většina protiútočné síly, jež je k dispozici, být tvořena organicky formacemi kontroly území, spíše než její koncentrací na úrovni pozemního vojska.

Bereme-li v úvahu pravděpodobnost, že strategická nestabilita bude pokračovat a region tím bude typický ještě nějakou dobu, při úsilí o restrukturalizaci sil, by měly být brány v úvahu vlivy možného přeskupení. Představený model umožňuje například rozdělení na dva, docela koherentní defenzivně orientované úseky. Uplatnění tohoto modelu v regionu jako celku by mělo brát v úvahu vlivy možného přeskupení při vzniku a pokračování zápasu Chorvatů proti Srbům a proti Muslimům.

### **Poznámky:**

- [1] Zde nejde o to, říct, že pěchota sama osobě nemá žádnou ofenzivní schopnost proti připraveným polním obranám. Pěchota může být účinná v útoku dokonce mimo uzavřeného území, ačkoliv cena úspěchu by byla relativně vysoká jak s ohledem na čas, tak i na oběti.
- [2] Jedním z příkladů takového vozidla je italské IVECO-FIAT Puma; jiný je francouzský Panhard VBL M11.
- [3] Účinnost prvku na pozemní bázi by mohla být závislá částečně na bojujících stranách mnohem méně zkušených než vojsko USA při potlačování PVO protivníka. Tato okolnost existuje v balkánském případě a mnoha jiných.

*(S využitím materiálů Institutu Commonwealth Cambridge, USA, a Studijní skupiny alternativní bezpečnostní politiky, SRN, připravil PhDr. Martin Tučka.)*

*Účelem ústavního zákona o bezpečnosti České republiky je stanovit povinnosti v zájmu zajištění bezpečnosti státu a doplnit tak ústavní pořádek České republiky. Předpokládá se, že tento ústavní zákon bude působit vedle Ústavy České republiky a umožní tak fungování státu za krizových situací, se kterými ústava nepočítá. Nenavrhuje se přímá novelizace ústavy, protože jde o zcela specifickou záležitost podstatně rozsáhlou, a ústavní zákon, kterým by se ústava přímo měnila a doplňovala, by narušil i její proporcionalitu. Potřebné změny by se dotkly více než deseti článků.*

*(Z „Důvodové zprávy“ k vládnímu návrhu ústavního zákona o bezpečnosti České republiky.)*